

Sygn. akt III KK 366/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie J.K.,

co do którego warunkowo umorzono postępowanie o czyny o znamionach
określonych w art. 228 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 października 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 2 czerwca 2016 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ś.

z dnia 2 września 2015 r.,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6
k.p.k. umarza z powodu przedawnienia postępowanie karne
wobec J. K. o czyny zakwalifikowane na podstawie art. 228 § 2
k.k.,**

2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ś. wyrokiem z dnia 2 września 2015 r., oskarżonego J. K. uznał za winnego tego, że w dniu 2 listopada 2001 r. w Ś. w związku z pełnioną funkcją publiczną przyjął od ustalonej osoby korzyść majątkową w wysokości 840 zł, tj. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazał go i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 45 § 1 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa uzyskanej korzyści majątkowej w kwocie 840 zł.

Tym samym wyrokiem oskarżony J. K. został uznany za winnego tego, że w listopadzie 2002 r. w Ś. w związku z pełnioną funkcją publiczną zażądał dla siebie oraz innej ustalonej osoby korzyści majątkowej w łącznej kwocie 2.480 zł, a następnie w dniu 23 grudnia 2002 r. przyjął od ustalonej osoby korzyść majątkową w wysokości 1.680 zł, tj. popełnienia przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. (w pierwotnym brzmieniu) w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 228 § 1 k.k. (w pierwotnym brzmieniu) Sąd I instancji skazał oskarżonego i wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa uzyskanej korzyści majątkowej w kwocie 1.680 zł.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce powyższych kar jednostkowych wymierzono oskarżonemu J. K. karę łączną roku pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszone na okres 2 lat próby.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli oskarżony i jego obrońca - zaskarżając wyrok w całości na korzyść oskarżonego oraz prokurator, który zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego.

Sąd Okręgowy w B. IV Wydział Karny Odwoławczy wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r., zmienił wskazany wyrok Sądu Rejonowego w Ś. w ten sposób, iż:

1. uznał, że czyny przypisane oskarżonemu w wyroku stanowią wypadek mniejszej wagi określony w art. 228 § 2 k.k., przy czym w odniesieniu do drugiego z czynów w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2003 r. i na podstawie art. 66 § 1 k.k. i 67 § 1 k.k. postępowanie wobec oskarżonego warunkowo umorzył na roczny okres próby;

2. przyjął za podstawę rozstrzygnięć zawartych w pkt. 2 i 4 wyroku Sądu Rejonowego – przepis art. 45 a k.k. oraz uchylił rozstrzygnięcia zawarte w pkt. 5-7 wyroku Sądu Rejonowego;
3. utrzymał w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w mocy i wymierzył oskarżonemu opłatę za obie instancje w kwocie 60 zł oraz obciążył go wydatkami poniesionymi przez Skarb Państwa w toku procesu.

Obecnie, Prokurator Okręgowy w R. wniósł kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. wydanego w tej sprawie, zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego J. K. Powołując jako podstawę przepisy art. 523 § 1, § 4 pkt 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k. skarżący zarzucił naruszenie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., przez warunkowe umorzenie postępowania względem oskarżonego, podczas gdy w sytuacji przyjęcia przez Sąd Odwoławczy, iż czyny przypisane oskarżonemu stanowią wypadek mniejszej wagi stypizowany w art. 228 § 2 k.k., postępowanie karne należało umorzyć wobec przedawnienia karalności tych czynów, poprzez zastosowanie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

W związku z tak sformułowanym zarzutem autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania karnego wobec J. K. na zasadzie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. z uwagi na to, że doszło do przedawnienia karalności przypisanych mu czynów.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Okręgowego w R. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 2 czerwca 2016 r., okazała się oczywiście zasadna, co przemawiało za jej rozpoznaniem na posiedzeniu w trybie przewidzianym w przepisie art. 535 § 5 k.p.k. Skarżący trafnie powołał się na wystąpienie okoliczności przewidzianej w przepisie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., tj. upływ okresu przedawnienia karalności za czyny przypisane osk. J. K. przez sąd odwoławczy w postaci deliktu uprzywilejowanego.

Sąd Odwoławczy przyjmując, iż czyny przypisane oskarżonemu stanowią wypadki mniejszej wagi o znamionach określonych w art. 228 § 2 k.k., powinien zwrócić uwagę, że typ uprzywilejowany tego przestępstwa zagrożony jest łagodniejszymi karami, czego konsekwencją są również krótsze okresy przedawnienia.

Jak trafnie zauważył skarżący, pierwszy z przypisanych oskarżonemu czynów został popełniony w dniu 2 listopada 2001 r., zaś drugi w dniu bliżej nieustalonym w listopadzie 2002 r. Natomiast przepis art. 228 § 2 k.k., od czasu wejścia w życie obecnego kodeksu karnego, przewiduje sankcję karną za jego naruszenie w postaci: kary grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Kilkukrotne wcześniejsze nowelizacje przepisu art. 101 k.k., nie dotyczyły zakresu niezbędnego dla ustalenia podstawowego okresu przedawnienia przestępstwa z art. 228 § 2 k.k., a zatem wynosił on zgodnie z art. 101 § 1 pkt 4 k.k. - 5 lat. Stosownie do dyspozycji zawartej w art. 102 k.k., w jego pierwotnym brzemieniu, jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa ustawała z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu, co potencjalnie mogło wydłużyć okres przedawnienia w odniesieniu do czynów przypisanych osk. J. K. do 10 lat.

Dopiero zmiana treści art. 102 k.k., która weszła w życie w dniu 2 marca 2016 r., na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 189), istotnie zmodyfikowała dotychczasowe rozwiązania dotyczące obliczania okresów przedawnienia. Wszczęcie postępowania (obecnie również *in rem*) w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k., powoduje, że karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Zarazem, stosownie do dyspozycji zawartej w art. 2 przywołanej ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r., określającym relacje intertemporalne, „do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzemieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że ostatnia zmiana treści art. 102 k.k. i wydłużenie okresów przedawnienia dla kategorii „pozostałych występów” – o jakich mowa w art. 101 § 1 pkt 4 k.k. – do 10 lat, nie ma wpływu na sposób obliczania terminu przedawnienia czynów przypisanych oskarżonemu J. K., bowiem przedawniły się one przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Należy również odnotować, że przy obliczaniu terminu przedawnienia dla

czynów przypisanych oskarżonemu w postaci określonej przez sąd odwoławczy decydujące znaczenie ma jedynie podstawowy termin pięcioletni zakreślony w art. 101 § 1 pkt 4 k.k., bowiem postanowienie o przedstawieniu zarzutów wobec J. K. zostało wydane w dniu 11 maja 2011 r.

Wobec braku zakwestionowania ustalenia sądu odwoławczego, uznającego czyny przypisane oskarżonemu za wypadki mniejszej wagi, a także zmodyfikowanej przez ten Sąd kwalifikacji prawnej tych czynów i przyjęcia, że wyczerpywały one znamiona określone w art. 228 § 2 k.k., przedawnienie dla pierwszego z czynów popełnionego w dniu 2 listopada 2001 r., nastąpiło w dniu 3 listopada 2006 r., zaś dla drugiego z czynów popełnionego w dniu bliżej nieustalonym w listopadzie 2002 r., nastąpiło w dniu 1 grudnia 2007 r.

W tych warunkach całkowicie zasadnie autor kasacji podniósł, że przedawnienie karalności czynu jako instytucja prawa materialnego określa konsekwencje upływu czasu dla kwestii odpowiedzialności karnej i stanowi bezwzględnie ujemną przeszkodę dla prowadzenia postępowania karnego. Sąd odwoławczy nie dostrzegł, że wobec ustalenia, iż oskarżony dopuścił się czynów, które stanowiły wypadki mniejszej wagi, zmieniło się również ich zagrożenie sankcją karną determinujące krótsze niż przy typie podstawowym okresy przedawnienia. Konsekwencją przyjętej modyfikacji oceny prawnej czynów osk. J. K. powinno być zatem stwierdzenie, że doszło już do przedawnienia ich karalności – w przypisanej ostatecznie postaci. Niedopuszczalne było więc wydanie wyroku skazującego ani też warunkowo umarzającego postępowanie. Wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej, określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., obligowało bowiem do wydania orzeczenia umarzającego postępowanie na tej podstawie.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.